

Stínház FILM Tródalom

Magyar-nóta-est Várpalotán

Kulturális gondolatok

Budapestről érkeztek hozzánk művészek —, hogy szórakoztassák városunk dolgozóit. Amint felgördült a függöny, magára vonta figyelmünket a kísérő zenekar ruházata. Nyelvben, kultúrájában — daliban él a nemzet. A bővíjú borjuszájú ing — kékes, zsinóros boeska mellény, mintegy hangulati aláfestése volt a nemzeti kultúránk ápolását elősegítő estének. Valahogy az volt az érzése a hallgatóságoknak, hogy amibe csak részesítik ezen az estén, az mind-mind izgig-vörög tőzgyökeresen magyar.

A konferáló bevezető szavai után énekszámok következtek. Kalmár Pál, Mindszenty István és Kuti Anna énekelte egy-egy szép magyar-nótát. S előttünk tájak, emberek, embersorsok elevenedtek meg. Az énekszámok összeállításában azonban a rendezők válogatásabbak is lehettek volna.

Kulturpolitikánk csak akkor kö-

vetkeztes, ha a kultúra minden frontján küzdünk a társadalmi tudatba begyökeresedett kispolgári pesszimizmus, naturalizmus, szentimentalizmus elérhetetlen vágyakról álmodó helytelen felfogása ellen.

A népet nevelni — ízlését fejleszteni — nagyon fontos dolog. Aki válogatás nélkül gyönyörködni tud mindenben, amit a véletlen elébe sodor, annak ízlése fejletlen lehet.

Arra kell törekedni, hogy az embernek ne csak a munkaeje legyen a miénk, hanem a szíve, a lelke, az őszintesége is. Meg kell mutatnunk a népek a műalkotások legjavát, s akkor majd önként mond le a giccses — selejtes termékekről. Mert van elég nagy választék.

Nem az a főkérdés, hogy mit tart magának a közönség — hanem az, hogy mi mit adunk neki. Elvégre a közönség a jónak is tapsol és hogy gyakran nem tapsolhatott, ez nem az ő hibája. *Kurcz István*

Tánc és szerelem

Argentín film

A film rövid története

Huszonöt évi távollét után diplomataként visszaérkezik Buenos Aires-be az egyik legelőkelőbb argentin család középső tagja. Apja azzal fogadja, hogy a nála nevelkedett egyetemista fia még nem tette le a vizsgát, művészi ambíciói vannak és ő, a nagyapja is tehetségesnek tartja. Az apát befolyásolja a nagyapja véleménye és elhatározza, hogy fia nevelését most már ő veszi kézbe; a gyerekek feltétlenül társadalmi karriert kell csinálnia, ezt kívánják a családi hagyományok.

A nagyapja óvja az apát a túlzott szigorúságtól és felidezi fia fiatalágát, a huszonöt év előtti történeteket, amikor a karrier előtt álló fiatal ügyvéd beleszeretett Soledad Realesbe, a szép és akkor már befutott fiatal énekesnőbe. Fiának a maga akkori közbelépéséről csak annyit mesél el, hogy ellenezte a házasságot.

A sors útjai azonban kiszámíthatatlanok.

Egy napon a színház szeszélyes és az új revü miatt meddőült primadonnája az igazgatót véletlen elszólásából értesült arról, hogy az apa mit sem tud fia ambícióiról és vállalkozásáról. Bosszúból felvilágosítja a férfit, hogy megakadályozza az új revü színrekerülését. Az apa valóban keserű szemrehányásokkal illeti a nagyapát és fiának megtűtja, hogy a színházba járjon.

Hiába állapodik meg azonban az apa a színházigazgatóval is, hogy az előadás elmaradjon, a színház társulata összefog a bemutatkozó érdekében és hatalmas sikerrel megtartják a premiert. Csak a fiatalok nem beszélnek egymással, mindkettő becsapottnak érzi magát. Végül az öreg öltöztető lép közbe.

A nagyszerű premieren boldogan ölelik meg egymást a fiatalok.

A Szabadság Kultúrotthonban május 10—12-én kerül bemutatásra.

HAZAI SÁNDOR

Tavaszi reggel

Csendesen libben az éjszaka selyme, Egyszínű fátyla már nem takaró, Feltűnt a hajnali pirkadás rénye, Harsan a friss tavaszi induló.

Semmi sem mozdui és mégis, a tájon Halk zsongás hulláma áttarajoz, Színeknek dallamos rítmusa csendül S enyhítő árnyat a hűs szellő hoz.

Harmatos zöld lepel váltja a fátylat, Tágul a természet nagy kebele, Söhaja széli meleg pára-felhőben, Csillogást, illatot áraszt vele.

Fenn tündöklő türkizkék ég és lentről Kórusával tarka pompa felel — Fény, színek, illat és hangok karjával Kedves vendéget: egy májust ölel.

Két hét a Balaton mellett

Több olvasónk kérésére, akik először töltik szabadságukat a Balatonon, erre az alkalomra néhány új ruhát szeretnénk varratni, kérlek állítsuk össze ruhátárunkat, hogy az minél kevesebb pénzből, változatos és divatos is legyen.

Utazáshoz sötétzöld shantung vagy flakon „ingruhát” ajánlunk. A ruha japán ujjal, kihajló, széles gallérral, hosszított dereka alatt körül bő húzással készül. Saját, vagy hancsöv illik hozzá.

A másik új ruha: sötétkék-fehér csikos piké kultikosztüm. Háromnegyedes új kabátból, szűk szoknyájú, mélyen kivágott ruhából áll. A keresztben csik-

kozott kabát elejét, ujját hosszában esikozott rátét díszíti. Az alatta viselt ruha elől-hátul négyzetleges nyakkivágású, az alján hátul férdig levart szembehajtással bővíti. Ha a felső rész és az alj különálló darab — sokféle változatban lehet hordani. Szép strand-viselet a csikos ruha felső része fehér short-nadrággal, míg napközben, uticán saját aljával és egy bő, körül dusan húzott sötétkék vászonalljával szintén újabb változat.

Olcók a nyári pamut, flór pulóverek. A kosztümöt fehér vagy piros újlatlan pulóver — és hűvösebb estékkel is számolva: egy fehér, könnyökig érő pulóver egészítheti ki.

Szórakozás kicsiknek, nagyoknak

Ki volt a párizsi kommun magyar származású minisztere?

Melyik iparág volt a legfejlettebb a ferenczjózsefi-Magyarországon?

Mi a szocialista társadalom alapja?

Ki találta fel a fényképezést?

Milyen poszton játszott a világhírű magyar labdarúgó: Schlosser Imre?

Elveszi-e a Noszty fiú Tóth Marit Mikszáth regényében?

Ki volt a legnagyobb magyar fizikus?

Ki volt a fastizmus elleni népfelmozgás első szervezője és legteljesebb hirdetője?

Hogy hívták azt az orosz hadvezért, aki Napoleont legyőzte?

Mi a kapitalista társadalom alapja?

Hogy kezdődik József Attilának a verse, amely miatt az egyetemről eltávolították?

Ki volt Lombroso?

Milyen alkalomból írta Arany János „A valesi bárdok” című balladáját?

Melyik magasabb: a párizsi Eiffel-torony, vagy a lakihegyi rádiótorony?

Mi annak a Verdi-operának a címe, amelyben a Kaméliás hölgy történetét dolgozta fel?

Ki volt az az örült római császár, aki lovát egyik legmagasabb állami hivatali beosztásba nevezte ki?

Ki tervezte az Országház épületét?

Melyik volt az a nagy muzsikus család, amely 8 emberből 7-én keresztül 57 kiváló zenészt adott az emberiségnek?

Mi volt a címe az első magyar regénynek?

Ki tervezte a Tisza-szabályozás hatalmas munkálatait?

Szamuely Tibor elvtárs a magyar nép ama nagy fiál közé tartozik, akiknek történelmi szerepét, munkásságát kevésbé ismertették az olvasókkal.

Szamuely Tibor „Riadó” című műve, 1918—1919-es esztendőben írt válogatott cikkeit és beszédeit tartalmazza. E kötettel tehát régi adósságot törlesztünk, amely a Magyar Tanácsköztársaság kiáltásának 38. évfordulójára jelent meg. Szamuely Tibor műve hatalmas erővel sugározza az 1918—19-es esztendő forradalmi levegőjét, megmutatja, kik az igazi hazafiak, és kik tisztelik csupán szavakban a nemzeti eszmét.

Mától kezdve szerkesztőségünk több szemelvényt közöl a nagy magyar forradalmár könyvéből.

Milyen szép, nemes és megható is volt az, midőn a felséges fülek meghaltak az örömdetes hírt, hogy a Magyarországi Szociáldemokrata Párt kongresszusán győzedelmeskedett a „a munkásság” jón belátása” és újjavasztották a császári és királyi valóságos belső titkos vezéreket. És most, hónapok után, megnyugtató örömmel állapíthatjuk meg, hogy a császári kegy nem hiába sugárzott a magyarországi munkásság vezetőire. Habsburg Károly nem ok nélkül örült, hogy a munkásságot továbbra is Kunfi és Garbai vezetik az orrukál fogva.

Sőt, nánál világosabban az is meglátható ma már, hogy nemcsak a császári kegy elnyerésére irányult a pártvezetők minden törekvése — hanem mint ez a hivatalos Népszava augusztus 23-i számának vezércikkében olvasható — „a szakszervezeti és politikai mozgalm vezető férfial emberföltött munkát végezték”, hogy mennyirek a kormány és a munkaadók kegyét is. Az arcátlan árulásnak legfényesebb bizonyítékait a Népszava cselekedetei minden napos öndicséretei szolgáltatják, amelyek panasnak készütek ugyan, csak a „Fáni, te nem panaszkodol, hanem dicsérszel...” elv szemmel tartása

mellett. Szinte azt kell hinnünk e cikkeik elolvasása után, hogy a munkásságvezetők nincsen is egyéb kötelességük, mint hogy gátat vessenek a munkásság jogos érdekei érvényesülésének.

Milyen büszkén ragyoghatott a császár szeme, talán még könnybe is lábadt a felséges örömtől, amikor azt olvasta a Népszava augusztus 25-i számának vezércikkében, hogy a munkásságvezetők „csak élére állottak a kitört mozgalomnak, éppen azért, hogy visszatartsák a tömegeket a meggondolatlan cselekedetektől”. De augusztus 29-i számában még tovább megy őszinteségében a Népszava, és itt már egyenesen azt mondja, hogy a kormány tudja és

„tudják a gyárosok is, hogy a termelés viszonylagos zavartalansága a háborús, nehéz viszonyok között jórészt annak köszönhető, hogy a szakszervezeti vezetők igyekeztek az elégedetlen — és teljes joggal elégedetlen — munkásságot kétes eredményű kitörésektől visszatartani”.

Ez már világos beszéd. Félreértenjé a büszke szavakat a legnagyobb rosszindulattal sem lehet. E sorok mögött féltéglával veri mellét a sok munkásságvezető, akik istenre, Wekerlére és a jó gyáros urakra hivatkoznak tanúként, hogy ők milyen „jó fiúk”, akik a légynek se ártnak, még gondolatban sem, s még imáukba is befoglalják a derék munkaadók nevét.

Hát nem mi voltunk-e azok — kiáztóznak minduntalan e derék forradalmárok — akik leszereltük a munkásság mozgalma? Hát nem mi voltunk-e azok, akik annyiszor bocsátottuk áruba a magyarországi proletariátus börtét és birkatúrelmét? Hát nem mi voltunk-e azok, akik a hazugság és ámtás korbácsaival hajtottuk vissza a munkapadhoz, a robothoz az éhező munká-

sok sztrájkoló százezreit? Hát nem mi voltunk-e azok, akiknek teljes sértetlenséget és bűnbocsánatot ígért Sztérenyi hajcsármunkánk fejében? Hát nem mi voltunk-e azok, akik elárultuk a szocializmust, elhagytuk az osztályharc útját, sőt, meggátoltuk a „teljes joggal elégedetlen” munkásságot is abban, hogy e harc útjára lépjen?

Ha e derék férfiakat, akik annyi arculecsapás, annyi keserű csalódás után is mint hűséges ebek még most is a császár, a kormány és a gyárosok kegye után futnak, megkérdeznék, hogy mi a munkásságvezető kötelessége, akkor bizonyára gondolkodás és szemrebbetés nélkül, imádság módjára rebegnék el a betanult szentenciát:

A munkásságvezető hivatása a munkásmozgalmakat leszerelni, és megakadályozni minden olyan törekvést, amely a gyáros uraknak kárt okozna vagy a magas kormány elégedetlenségét vonná maga után.

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt vezetősége „meggondolatlan cselekedetnek” tart minden munkásmozgalmat, „kétes eredményű kitörésnek” minősít minden biztos sikerrel kecsegtető harcot, s bár elismeri az elégedetlenséget, „teljes jogosságát”, mégis az Úr jámbor szolgáltnak hazug álarcába burkolódik, és kenetteljes hangon hirdeti a krisztusi lemondást, a szegénységet, a megelegedettséget és a nélkülözések főséges szépségét, mint az egyetlen utat, amely a túlvilági boldogsághoz s a kormány és gyárosok teljes elismeréséhez vezet.

„A kommuniszták gyalázatnak tartják nézeteik és szándékaik eltitkolását” — mondja a Kommunista Kiáltvány. De nagy hiba volna azt gondolni, hogy ez a becsületes és egyedül helyes szempont vezet talán a magyarországi szocialista vezéreket is, midőn az önmaguk gyalázatosságáról rántják le a leplet.

A „JÓ FIÚK”

Nem, a világért sem szabad meggyanúsítani őket ezzel, sem pedig megsérteni a kommunisztákkal való összehasonlítással. A magyarországi munkásságvezetők egészen más utakon járnak. Ez a hajlongás, megalázkodás, az árulás, a többség kegyét keresők útja.

Ezen az úton azonban Magyarországi munkássága nem sokáig követheti vezetőit. Lehetetlen, hogy a Népszava arcátlan önbéismerési föl ne nyitnak a proletariátus szemét, amely meg kell hogy lássa, mi lappang a sorok mögött, mi rejtőzködik a vezérek hitvány tettei mögött. Az utca prostituáltainak szemérmetlen fölkinálkozásai az előttük elhaladó ismeretlen férfiaknak, a tisztesség csámborászója a pártvezetők szégyenletes fölkinálkozásához képest, amelyben a talpnyaló el alázatosságával lesik, várják uruk, parancsolójuk moccanását, hogy — jót rúgjon beléjük.

„Tudja a kormány és tudják a gyárosok is”, hogy milyen aljas, szolgálatkés a magyarországi szociáldemokrata párt vezetősége; tudja a kormány és tudják a gyárosok is, de tudja még a császár öfésége is, hogy nem kell túlságosan aggódniok, míg a munkásság „józan belátásának” Garbai és Kunfi az őrangyalai. Weltner Jakab és Böhm Vili a „meggondolatlan cselekedetek” fékezői. De meg fogja tudni a munkásság, megtudja az ország minden egyes elnyomott proletárja is, hogy kik a munkásságvezetők áruló, kik a kormányok és gyárosok mindenrekész alázatos cselekedjei, kik a szocializmus hóhérai.

Nem is kell sokat gondolkozunk rajta. A vezérek maguk állnak ki a porondra, s mellüket verve büszkén ordítozzák:

Mi vagyunk azok, akik eladuk a munkásságot, leszereltük a sztrájkot, a kormányzóikba behajtottuk a birkanycáját!

Az őszinteségnek ez a hangja nem maradhat választatlanul. A megcsaltak, elámtottak, elárultak tudni fogják kötelességüket.

(Szociális Forradalom, 1918. szept. 11. 45. sz.)